

УДК 377.8.03

МЕТОД НАВЧАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ – ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ

Майя Федорець

*Луцький педагогічний коледж
пр. Волі, 36, 43000 Луцьк, Україна*

Розглянуто дидактичні умови застосування методу проектів у педколеджі як одного з найефективніших шляхів інтелектуального розвитку студентів, визначено форми організації роботи над проектом.

Ключові слова: метод проектів, інтелектуальний розвиток, форми організації роботи над проектом.

У педагогічному закладі майбутній учитель повинен бути поставлений в умови, наближені до його практичної діяльності за допомогою активних методів та засобів навчання, що готують до спілкування з учнями. Одним з них є метод проектів.

Дослідженню проблеми використання проектів у процесі навчання іноземній мові, а також особливостям та перевагам методу проектів як педагогічної технології присвячено багато наукових праць. Проте питання дидактичних умов ефективного впровадження методу проекту як системи навчання іноземній мові у вищій школі, зокрема у педагогічному коледжі, потребує дослідження. Узагальнюючи навіні теорії, проект у процесі навчання іноземній мові можна визначити як комплекс вправ або завдань, які передбачають організовану, тривалу, значущу для студентів самостійну дослідницьку діяльність, яку виконують на занятті та у позааудиторний час з метою створення нового кінцевого продукту.

Актуальність дослідження проблеми зумовлена необхідністю підвищення педагогічного професіоналізму, новими підходами до освіти, згідно з якими в центр педагогічного процесу поставлено особистість як найвищу цінність суспільства.

Ми ставили за мету розглянути метод проектів та окреслити дидактичні умови його впровадження у процес підготовки майбутнього вчителя іноземної мови у початковій школі.

Ставили такі завдання: проаналізувати складові методу проектів, обґрунтувати наукові основи впровадження методу проектів, зробити

висновки щодо шляхів його застосування у процесі іншомовної комунікативної підготовки майбутнього вчителя.

Питання організації проектної роботи та її актуальність вивчали вітчизняні учені, зокрема Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркіна, М. В. Моїсеєва, Е. Г. Арванітопуло, Н. Ф. Коряковцева та ін. У процесі навчання іноземній мові метод проектів почали особливо активно застосовувати наприкінці 80-х років ХХ століття. Особливості використання методу проектів розглянуто в працях D. L. Fried-Booth, T. Hutchinson, S. Haines та ін. У дослідженнях О. І. Виготської, В. І. Войтка, Л. І. Савенкової, Н. Л. Сосницької розглянуто формування іншомовної компетенції вчителя в умовах особистіснозорієнтованого навчання.

Метод навчальних проектів – це сукупність певних дій, документів, текстів, призначених для створення реального об'єкта або теоретичного продукту з метою досягнення поставленої мети: розв'язання певної проблеми, яка є значущою для студентів та оформленою у вигляді нового кінцевого продукту, практично важливою для учасників проекту (якщо це теоретична проблема, то пропонується конкретне її розв'язання, якщо практична – конкретний результат, готовий до впровадження) [3]. Він допомагає знайти розумний баланс між академічними знаннями і прагматичними вміннями. Для навчання на активній основі необхідна проблема, взята з реального життя, що знайома і важлива для студента (а не лише для викладача). Щоб розв'язати її, студент повинен застосувати здобуті знання.

Метод навчальних проектів завжди орієнтований на самостійну дослідницьку діяльність, тобто дає студентові можливості самостійного набуття знань (індивідуально, в парі чи в групі) в процесі виконання практичних завдань або вирішення проблем, які потребують інтеграції знань з різних навчальних галузей. Викладач у проекті змінює свою роль лектора, єдиного джерела інформації на роль координатора, експерта і додаткового джерела інформації. Він може зорієнтувати студентів у потрібному напрямі для самостійного пошуку. Студенти повинні самостійно і спільними зусиллями розв'язувати проблему, застосовуючи необхідні знання, одержати конкретний результат. Студент, таким чином, вчиться бути науковцем, дослідником, що так необхідно саме сьогодні з огляду на запровадження в Україні Болонського процесу.

Коли викладач використовує на занятті елементи творчого, дослідницького, ігрового проекту, то в групі створюється доброзичлива атмосфера, зростає мотивація. Будь-яка робота над темою чи просто групова робота не може бути проектом. Метод проектів передбачає певну сукупність навчально-пізнавальних прийомів, що дають змогу вирішити ту чи іншу проблему шляхом самостійних дій студентів з обов'язковим поданням

одержаних результатів [2]. У процесі роботи над проектом діяльність студентів охоплює ті самі етапи, що і під час проведення наукового дослідження. Вони визначають проблему і завдання дослідження відповідно до проблеми, висувають гіпотези, обговорюють методи дослідження, добирають необхідні дані, статистичні методи, аналізують одержані дані, обговорюють та коригують результати, роблять кінцеві висновки, підводять підсумки.

Проекти, призначені для використання у процесі викладання іноземної мови, мають загальні для всіх проектів риси, проте головним є принцип використання саме іноземної мови в ситуаціях, максимально наближених до умов реального спілкування.

Розроблено дві моделі впровадження методу проектів: лінійну та інтегративну [1]. Лінійну модель (запропонована американським дослідником Calvin M. Woodward) впроваджують таким чином: спочатку передають базові знання, які на другому етапі закріплюються у тренуванні, і лише на третьому етапі студенти, використовуючи ці знання, створюють власний новий продукт. Адаптуючи цю модель до навчання іноземній мові у педколеджі, можна визначити таку послідовність її реалізації: студенти засвоюють необхідний мовний і мовленнєвий матеріал, виконують вправи на формування й розвиток необхідних мовленнєвих навичок і вмінь володіння цим матеріалом і після цього починають роботу над проектом.

Кроки втілення методу проектів (лінійна модель):

1. Мовна і мовленнєва підготовка до проекту;
2. Визначення теми проекту, проблеми і мети проекту;
3. Визначення кінцевого продукту;
4. Обговорення структури проекту, складання плану-зразку роботи;
5. Збір інформ;
6. Обговорення проміжних результатів;
7. Аналіз зібраної інформації;
8. Підготовка презентації проекту;
9. Демонстрація результатів проекту – кінцевого продукту;
10. Оцінення проекту.

Інтегративну модель (запропонована Charles R. Richards) впроваджують таким чином, що викладач та студенти спочатку домовляються про опрацювання певної проблеми, після цього разом планують подальший процес навчання і визначають, які знання їм будуть необхідні для розв'язання проблеми. Необхідні знання, навички та вміння студенти здобувають на заняттях з іноземної мови, які чергуються з фазами проектної роботи, наприкінці презентують результати проектної роботи та аналізують результативність навчального процесу.

Кроки втілення методу проектів (інтегративна модель):

1. Визначення теми проекту, проблеми і мети проекту;
2. Визначення кінцевого продукту;
3. Обговорення структури проекту, складання плану роботи;
4. Мовна і мовленнєва підготовка до проекту;
5. Збір інформації;
6. Презентація необхідного мовного і мовленнєвого матеріалу і його тренування;
7. Аналіз зібраної інформації;
8. Мовна і мовленнєва підготовка до наступного кроку;
9. Підготовка презентації проекту;
10. Демонстрація результатів проекту-кінцевого продукту;
11. Оцінення проекту.

У результаті дослідження ми дійшли висновку, що саме ця модель є найефективнішою для використання в процесі викладання іноземної мови у педагогічному коледжі.

Розглядаючи можливості інтеграції проектів у процес навчання іноземній мові, можна виділити три основні підходи:

- використовувати як одну з форм позааудиторної та самостійної роботи;
- бути альтернативним способом впровадження та організації комунікативно спрямованого навчання під час практичного курсу іноземної мови;
- інтегрувати в традиційну систему навчання іноземній мові.

Плануючи самостійну роботу студентів, наприклад з країнознавства, доцільно використати дослідницькі проекти. Це дасть змогу студентові не тільки опрацювати великий за обсягом автентичний матеріал, збільшить лексичний запас, сформує навички читання, письма, усного мовлення, а й підвищуватиме інтелект, розвиватиме самостійність, навички аналізу, синтезу, оцінювання, опонування. Викладач, у такому разі, одержить дієвий засіб для зростання мотивації та контролю за результативністю самостійного дослідження шляхом організації публічного захисту проектів.

Проект, який використовують на занятті з іноземної мови, відповідає принципам комунікативності, наступності й поступового ускладнення мовного матеріалу. Дії студентів і викладача спрямовані на досягнення мети проекту: вивчення необхідних лексичних і граматичних одиниць, пошук джерел інформації, відбір потрібних відомостей, аналіз та обговорення одержаних даних, оформлення результатів. Результати виконаної роботи можуть бути унаочнені у вигляді стенду, брошури, радіопроеграми, відеофільму, театрального дійства (залежно від поставленої мети і вибраного типу проекту).

Проекти, інтегровані в традиційний навчальний процес, припускають виконання творчих і дослідницьких завдань у межах тем навчального курсу, які вивчають. Прикладами успішної реалізації такого підходу можуть бути навчальні посібники з англійської мови за редакцією Richard Acklam and Araminta Grace “Going for Gold”, Judy Corage, Lucrecia Luque-Mortimer “Get on Track to FCE” та ін. Подібні проекти покликані виконувати функцію комунікативних завдань, в яких знання, здобуті в процесі вивчення розділу або курсу, застосовують для виконання навчально-комунікативних або реально-комунікативних завдань під час завершального заняття.

Аналіз теоретичних основ впровадження методу проектів у процес викладання іноземної мови і результатів його застосування на практиці свідчить, що проекти надають нові можливості для розв’язання методичних задач та інтелектуального розвитку. Проте для успішного застосування цього методу необхідно брати до уваги специфіку не лише конкретної навчальної дисципліни, а й особливості кожного типу проектів.

Застосування методу проектів під час викладання навчального курсу або його фрагмента (класичні проекти) потребує високої кваліфікації викладача, оскільки для кожного такого проекту необхідно самостійно і ретельно відібрати мовний та мовленнєвий матеріал, чітко визначити відповідність між цілями і діяльністю студентів і розробити ефективну систему завдань і вправ. Крім того, впровадження подібних проектів у навчальний процес потребує вирішення низки організаційних і психологічних проблем.

Отже, проект можна інтегрувати у навчальний процес як форму організації позааудиторної, самостійної роботи, як одне із завдань для підведення підсумків та узагальнення вивченого матеріалу в межах традиційного заняття, як альтернативний спосіб впровадження комунікативно-спрямованого навчання та інтелектуального розвитку студента педколеджу.

-
1. Арванітопуло Е. Г. Особливості навчання іноземної мови за проектною методикою // Вісн. Київ. нац. лінгв. ун-ту. Сер. педагогіка та психологія. 2002. Вип. 5. С. 230–236
 2. Дементієвська Н. П., Морзе Н. В. Телекомунікаційні проекти. Стан та перспективи // Комп’ютер в школі та сім’ї. 1999. № 4.
 3. Полат Е. С. Метод проектов на уроках иностранного языка // Иностранные языки в школе. 2000. № 2, 3.
 4. Fried-Booth D. L. Project Work. Oxford, 1986.
 5. Haines S. Projects. Resource Material for Teachers. Harlow, 1989.

**PROJECT METHOD AS AN EFFECTIVE TOOL OF THE
INTELLECTUAL STUDENTS' DEVELOPMENT IN PEDAGOGICAL
COLLEGE**

Maya Fedorets'

*Pedagogical College of Luts'k
Volya Av., 36, UA – 43000 Luts'k, Ukraine*

The article considers the didactic conditions of using the project method in the pedagogical college as one of the most effective ways of intellectual students' development; defines the forms of project work.

Key words: project method, intellectual development, forms of the project work.

Стаття надійшла до редколегії 09.11.2006
Прийнята до друку 12.12.2006